

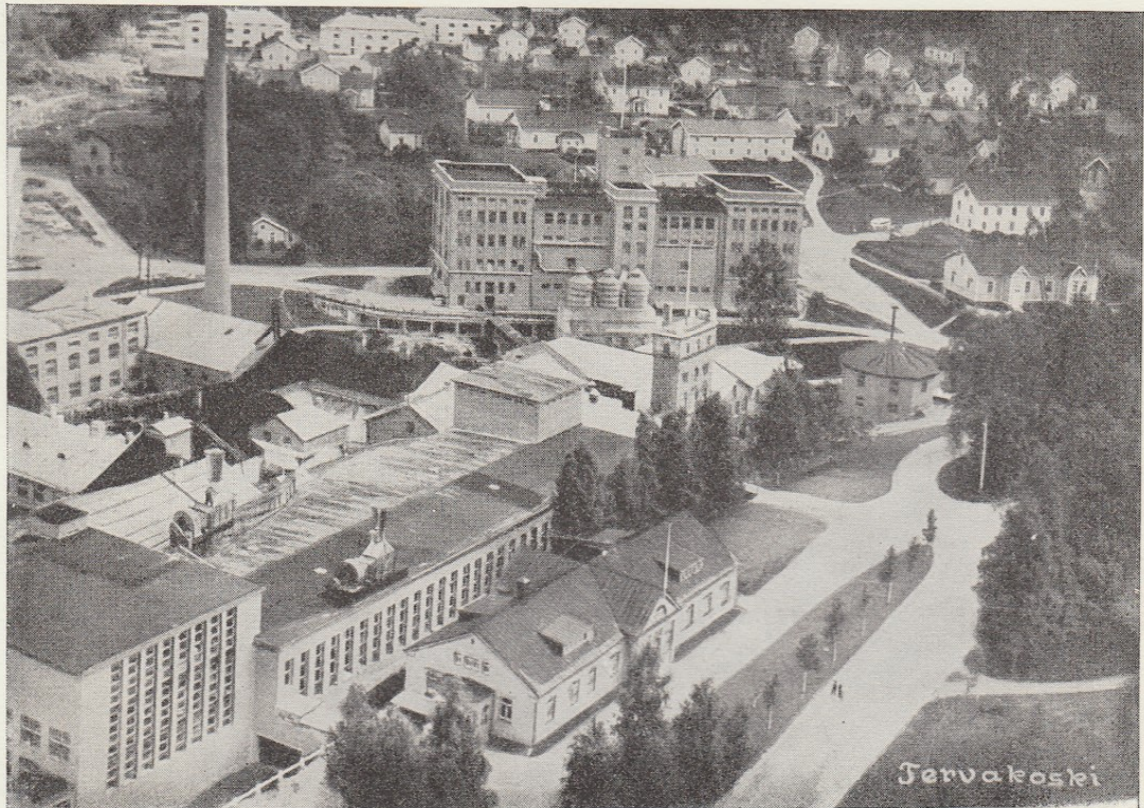
## 2. Rauhanteon jälkeinen aika

Vuoden 1945 aikana yhtiön johto otti päämääräkseen solmia mikäli mahdollista sodan katkaisemat yhteydet entisiin ostajamaihin. Tämä ei kuitenkaan ollut aivan mutkatonta huolimatta siitä, että kysyntä oli nyt suurempi kuin milloinkaan ennen. Pitkällisen tuhoisan sodan jälkeen tavaran nälkä oli nyt ehkä vieläkin suurempi kuin ensimmäisen maailmansodan päätyttyä. Sikäli kuin suhteet eri maihin saatiin syntyään, Tervakoski tahtoi palvella ennen kaikkea uskollisinta vanhaa asiakaspiiriään tyydyttääkseen mahdollisuksiensa mukaan sen paperin tarvetta. Uudet tilaukset otettiin huomioon vain mikäli tavaraa sattui riittämään. Vanhojenkin ostajien tilausten toimittamista vaikeutti suurena määrinä tehtäville määrätty sota-korvaustoimitukset ja raaka-aineiden jatkuva niukkuus. Vientiä yleensä häiritsivät eri maissa vallitsevat tuonti- ja hintasäännöstelyt sekä huonot kulkuyhteydet.

On itsestään selvää, että ainoakaan paperikone ei ehtinyt seisoa joutilaana. Jo vuoden 1945 syyskuusta joulukuun saakka kaikki koneet kävivät pyhät aret pysähtyen vain jotain välttämätöntä korjausta varten. Vaikka tuotanto nousi edellisen vuoden määrästä 2 436,8 tonnista 3 197,8 tonniin, ei kysyntää voitu lähimainkaan tyydyttää. Ensi sijalla olivat sotakorvaustoimitukset ja kotimaisen kysynnän tyydyttäminen.

Vientimaista Ruotsi oli nyt ensimmäisellä sijalla lähinnä siksi, että siellä tilaukset voitiin maksaa »kovalla» valuutalla. Sen sijaan Yhdysvaltain ja Englannin markkinoihin ei ensimmäisenä rauhanvuotena päästy käsiksi lainkaan. Tämä johtui näiden maiden alhaisista hinnoista, mitkä olivat hintasäännöstelyn seurauksia. Yhdysvallat sitä paitsi olivat sodan aikana laajentaneet hienopaperin valmistusta siinä määrin, että ne pääsivät omavaraisiksi erikoisesti savukepaperin alalla, vaikka ne ennen sotaa ostivat tätä paperia noin 95 % muualta, etupäässä Ranskasta. Vieläpä ne pystyivät nyt menestyksellisesti kilpailemaan Etelä-Amerikan markkinoilla, jopa Europassakin.

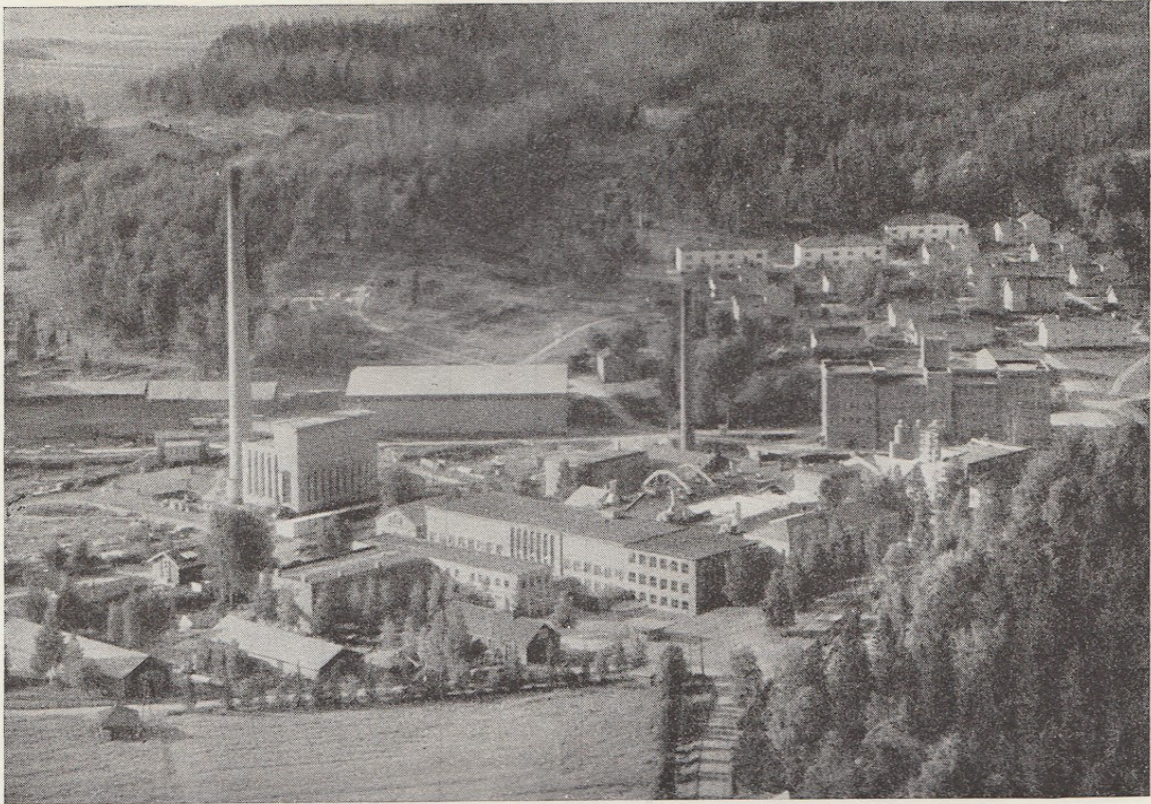
Vientihinnat olivat erittäin hyvät. Tästä johtui, että yhtiön taloudellinen tulos muodostui suotuisaksi siitä huolimatta, että kotimaiset hinnat olivat ylen alhaiset. Vientipaperin keskihinta oli näet 100,8 mk kilolta, mutta Sotavan keskihinta hienoista paperilaaduista, so. savuke-, kondensaattori- ja



»Lumppulinnalla» on suuressa määrin hallitseva asema tehdasrakennusryhmässä  
Kuva vuodelta 1937

hiiliraakapaperista sekä lisäksi eristyspaperista vain 53:06, kotimainen keskihinta oli vieläkin alempi, nimittäin 49:49. Viimeksi mainitun hinnan alhaisuus johtui kuitenkin paitsi hintasäännöstelystä ennen muuta siitä, että paksuin ja karkein paperi myytiin kotimaahan.

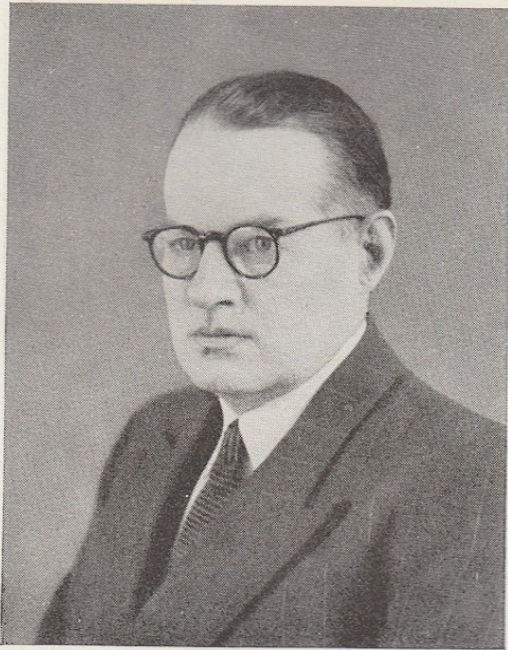
Ensimmäinen rauhanvuosi alkoi siis hyvin enteiden. Kysyntä ei heti tämän jälkeisinä vuosinakaan laskenut: se oli vielä 1947 suurempi kuin tehtaan kyky tyydyttää sitä. Tämä antoi sysäyksen jo pitkähkön aikaa suunnittelun alaisena olleelle tehtaan laajentamiselle. 1946 päätettiin suurentaa tehdasrakennusta ja hankkia kuudeskin paperikone. Tällä kertaa konetilauksen sai kotimainen tehdas, A. Ahlström Osakeyhtiö, Karhulan Tehtaat. Kun tämä oli ensimmäinen 100 %:sti kotimainen paperikone, oli tietenkin olemassa epäonnistumisen vaara. Tervakosken teknikot saivat tehtäväkseen valvoa koneen valmistamista ja antaa sellaista teknillistä apua, mitä konepaja mahdollisesti tarvitsisi. Uusi paperikone, jonka piti olla valmiina ja asennettuna loka—



Yleiskuva tehtaasta 1949



Tervakoski Oy:n johtokunta 1948



E. Stenberg, myyntipäällikkö  
(Tervakoski Oy:n palveluksessa v:sta 1912)

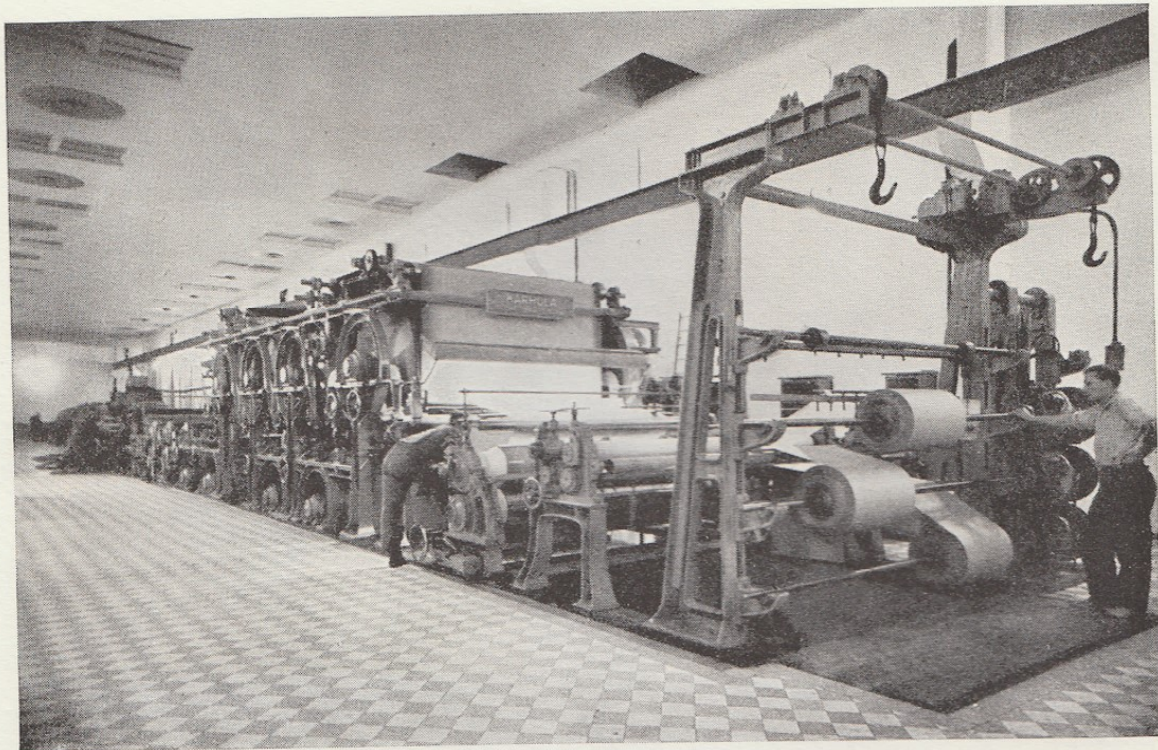


K. E. Nyman, ostopäällikkö  
(Tullut yhtiön palvelukseen 1920)

marraskuussa 1947, sijoitettiin paperikone I:n ja III:n konesalien väliin rakennettuun uuteen konesaliin. Tämä kone valmistui kuitenkin niin myöhään, että vasta kesän 1948 aikana asennustyöt voitiin suorittaa ja heinäkuun 20 päivänä VI paperikone pantiin käyntiin. Tervakoskella, ehkäpä Karhulassakin, tunnettiin helpotusta, sillä kone toimi eräiden tarkistusten jälkeen moitteettomasti. Kotimainen metalliteollisuus oli astunut kunnioitettavan askeleen eteenpäin.

Sodan päätyttyä ryhdyttiin myös rakentamaan uutta konttorirakennusta, joka valmistui 1947. Uusi rakennus rakennettiin vanhan paikalle kaksikerroksisena. Tehtaan teknillisille toimistoille ja laboratorioille rakennettiin samanaikaisesti aivan uusi konttorirakennus pääkonttorin viereen.

Tervakoskea ei tämäkään laajennus vielä tyydyttänyt. Nyt oli syytä varustautua teknillisessäkin mielessä tulevaisuutta varten. Vanhojen, jo monet kerrat kuolemaan tuomittujen paperikoneiden I ja II tilalle päätettiin keväällä 1948 hankkia taas uusi, näitä koneita paljon suurempi paperikone. Se on jo tilattu ja pitäisi olla asennettuna joulukuussa 1950. Tarjouksia sai yhtiö seitsemältä ulkomaalaiselta ja kahdelta kotimaiselta konetehtaalta.



Pk VI, Tervakosken ensimmäinen kotimainen paperikone

Yhtiö uskoi tämänkin paperikoneen valmistuksen Karhulan konepajalle siinä toivossa, että tämä konetehtas PK VI:n rakentamisessa on saanut riittävästä kokemuksesta kunnialla selviytyäkseen vastuunalaisesta ja vaikeasta tehtävästään. Koneen leveys on 3 m ja korkein nopeus 110 m/min. Sen pituus on n. 45 m ja se on näin ollen huomattavasti isompi ja tuotantokykyisempi kuin ainoakaan tehtaan aikaisempi kone.

Kone, josta teknillinen johtaja Moring antaa yksityiskohtaisia tietoja Tervakosken Kaiun tehdasnumerossa 1 1949, on päätetty sijoittaa PK IV:n ja PK VI:n väliin, josta on seurauksena, että paperikoneveteraanit, PK I ja PK II, nyt vihdoinkin joutuvat purettaviksi. Yhtiö luultavasti rakentaa näiden jo 85 v. vanhojen koneiden parhaimmista osista ns. »sekulikoneen» uuden leveän konesalin kellarikerrokseen. Tällä koneella on tarkoitus valmistaa karkeampia, paksuja paperilaatuja, etupäässä omaa tarvetta varten, kuten hylsy-, kääre-, kalanterivalssi- ym. paperia. Tällaisen koneen rakentaminen vanhoista osista ei voi tulla varsin kalliiksi, ja koska leveässä kellarikerroksessa

pitäisi olla riittävästi tilaa, katsoo yhtiön johto, että tällä suunnitelmalla olisi taloudellista kannattavuutta.

Uusi iso paperikone, PK VII, sijoitetaan, kuten jo mainittiin, PK IV—V ja PK VI konesalien väliin. Nykyinen liimakone- ja tarkastussalirakennus sekä PK I—II:n vanha konesali revitään ja tilalle rakennetaan noin 15 000 m<sup>3</sup>:n suuruinen konesali. Tämän tehdaskaistaleen leveys myöntää mahdollisuuden järjestää varsinaisen konesalin viereen pitkän kaksikerroksisen huonerivin, jossa saadaan tarpeellista ja kauan kaivattua tilaa egouteureille, varaosille, sähkökoneistoille, metallikudoksille ja huoville sekä konehenkilökunnan puku- ja pesuhuoneille. Uuteen konesaliin tulee tehokas kattovalaistus.

Uusi paperikone varustetaan mm. imutelalla, puristintelojen puristusta ohjataan paineilmalla. Viiraimurien imu järjestetään uudenaikaisilla imulaitteilla. Koneeseen sijoitetaan kolme puristinta, joista viimeinen on ilman huopaa. Egouteurit saavat oman erikoiskäytön ja kuivausryhmää suurennetaan huomattavasti.

Jo aikaisemmin on mainittu, että lumppujen saanti sotavuosina suuresti vaikeutui ja että tehdas jo silloin ryhtyi käyttämään nk. vihreätä pellavarohtinta, siis samaa raaka-ainetta, jonka varaan sodan aikana U. S. A:n uusi ja huomattavan suuri savukepaperiteollisuus on rakennettu, mm. valtava Ecusta'n tehdas.

Jo ennen sotaa oli Tervakoskellakin kiinnitetty huomiota tähän uuteen raaka-aineeseen. Kun sotavuosina ja sodan loputtua todettiin, että tavallista pellavakangaslumppua ei enää riittävästi ollut saatavissa tehtaan vanhoilta itäisiltä ja eteläisiltä toimitusalueilta, oli Tervakosken pakko ruveta hankkimaan pellavaraaka-aineensa päistäreellisen vihreäpellavarohtimen muodossa. Sitä oli saatavissa sekä Ruotsista että Tanskasta, joissa maissa sota-aika oli kehittänyt siemenpellavaviljelystä ja synnyttänyt lukuisia rohdintehtaita.

Onneksi Tervakoskella, ins. Nofz'in asiantuntijaehdotuksesta huolimatta, oli vielä vanha kloorikaasumenetelmä säilynyt, joten tehdas pystyi jalostamaan valkaistuksi puolimassaksi tätä erittäin päistäreellistä, rikkaruohopitoista ja karkeata raaka-ainetta.

Mutta vanhat ja varsinkin sotavuosina pahasti ränsistyneet klooraus- ja valkaisulaitteet olivat siinä kunnossa, että niiden uusiminen kävi välttämät-



Johtajat uudistussuunnitelmista neuvottelemassa

tömäksi. Tämä uudistus ei kuitenkaan ollut ilman muuta toteutettavissa. Vasta laajojen tutkimusten ja kokeilujen jälkeen rakennettiin 1948—49 täydellisesti uusi ja uuteen raaka-aineeseen soveltuva valkaisulaitos vanhan paikalle. Kymmeniä vuosia Tervakosken tehdaskuvaan liittyneet »pikku präs-sit» ja »kaasukopit» sekä 1934 hankitut valkaisuholterit siirtyivät vihdoinkin täysin palvelleina historiaan.

Siirtyminen päistäreelliseen pellavarohtimeen pääasiallisena pellavakuitu-materiaalina osoittautui tehtaalle, joka yli vuosisadan pääasiallisesti oli käyttänyt pellavakangaslumppua, hyvin vaikeaksi ja on otaksuttavaa, että uuden pellavaraaka-aineen täydellinen massa- ja paperivalmistusteknillinen hallitseminen vielä vie aikaa. Tehtaan teknillinen johto on täysin tietoinen vaikeuksista, joiden voittaminen on kuitenkin välttämätöntä, jos tuotteiden laatutasosta ei haluta tinkiä. Jatkaakseen tutkimustyötä tällä alalla on tehdas kemiallisen laboratorionsa yhteyteen v. 1950 järjestänyt täydellisen puolimassalaboratorion keitto-, klooraus-, valkaisu-, jauhatus-ym. laitteineen.



Maaherra S. Mattsson,  
johtokunnan jäsen



Pankinjohtaja Paavo Raittinen,  
johtokunnan jäsen

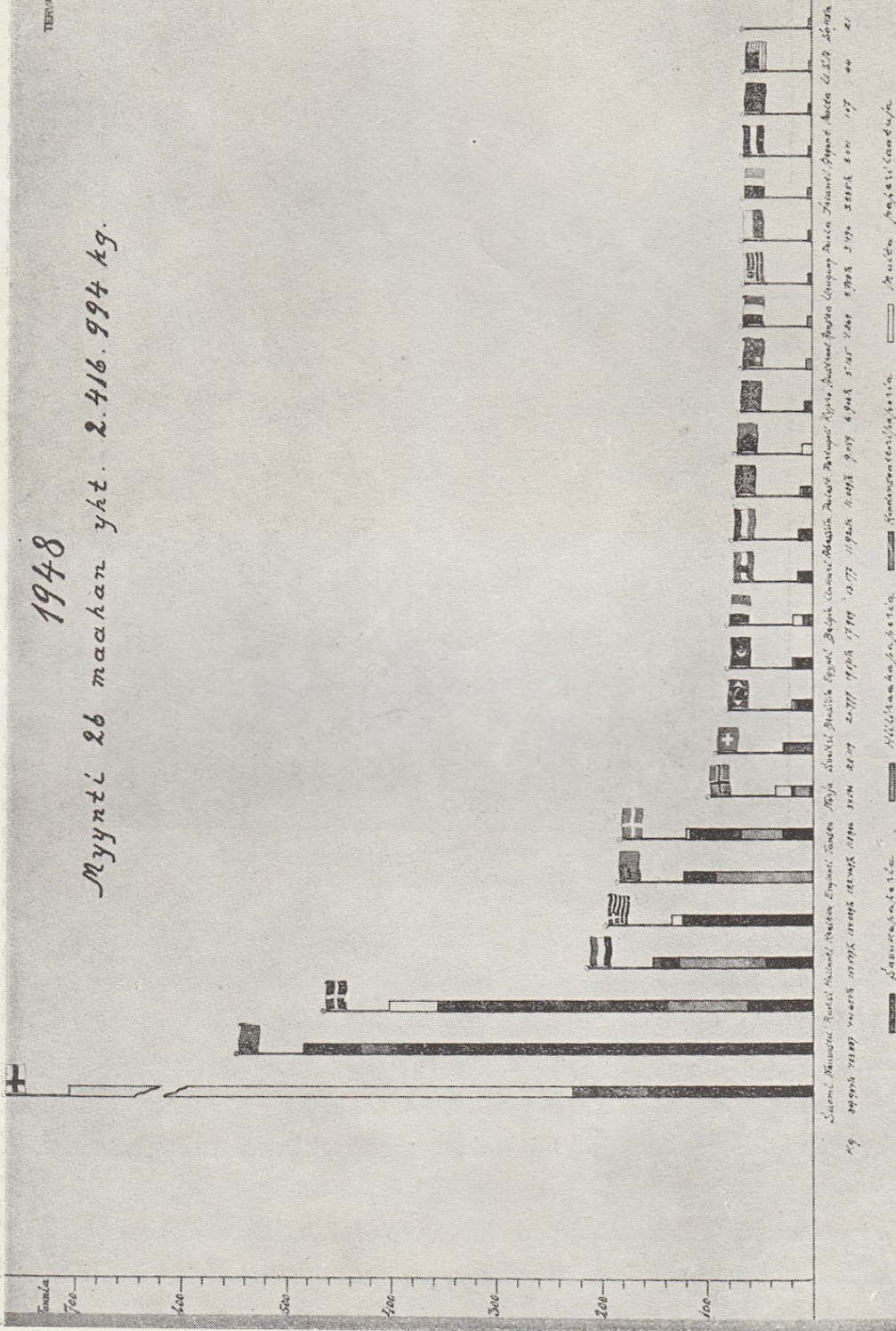
Kaikki tämä uusimis- ja laajentamistoiminta osoittaa, että Tervakoski elää nousukauttansa. Tässä kuvastuu nykyisen johdon voimakas pyrkimys ylöspäin. Se runsas kymmenen vuoden aika, minkä insinööri Serlachius on ollut Tervakoski Oy:n toimitusjohtajana, on ollut joka suhteessa poikkeuksellista aikaa. Sodista ja niiden seurauksista huolimatta on Tervakoski hänen johdollaan määrätietoisesti laajentanut toimintaansa. Hän on henkilökohtaisesti ollut solmimassa uudelleen sodan katkomat kauppasuhteet eri puolille maailmaa. Vieläpä hän on pystynyt luomaan uuttakin menekkiä. Havainnollisen kuvan Tervakosken menekkialueesta antaa seuraava, eri maihin tapahtunutta vientiä osoittava graafillinen asetelma.

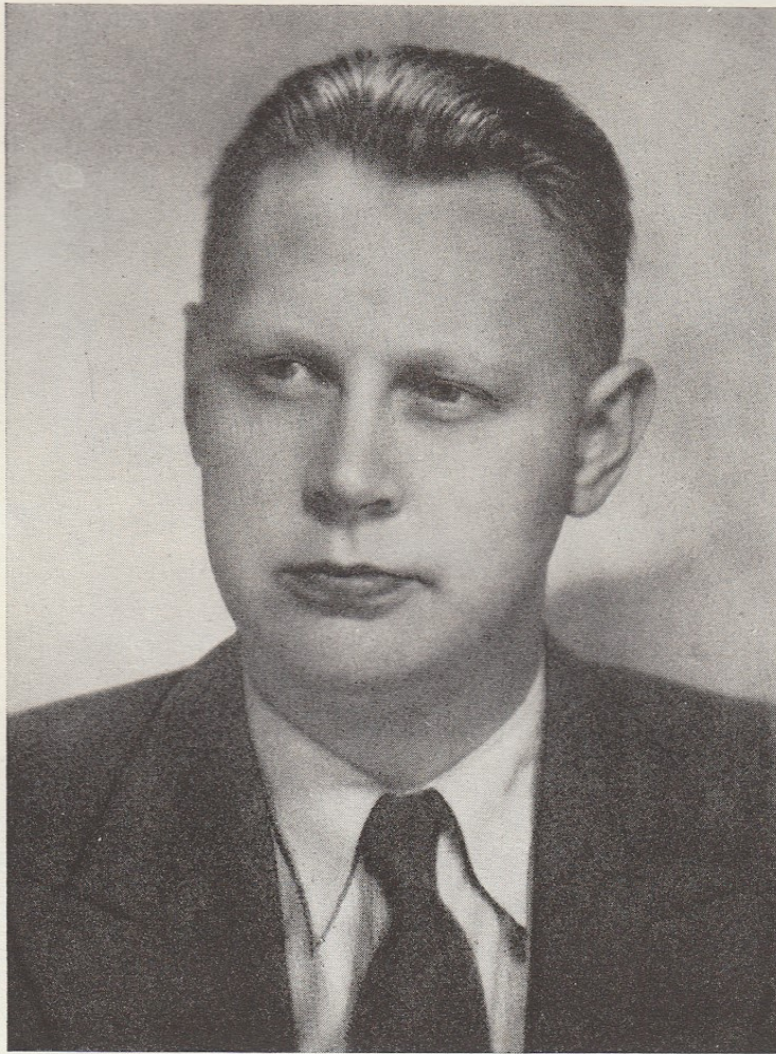
Laajentuva liiketoiminta on merkinnyt siinä määrin lisääntyvää työtä, että kävi välttämättömäksi kiinnittää toimitusjohtajan rinnalle myös apulaisjohtaja, jonka tuli toimia erikoisesti kaupallisena avustajana ja toimitusjohtajan sijaisena tämän ollessa matkoilla. Tähän toimeen otettiin Suomen Paperi-



1948

Myynti 26 maahan yht. 2.416.994 kg.



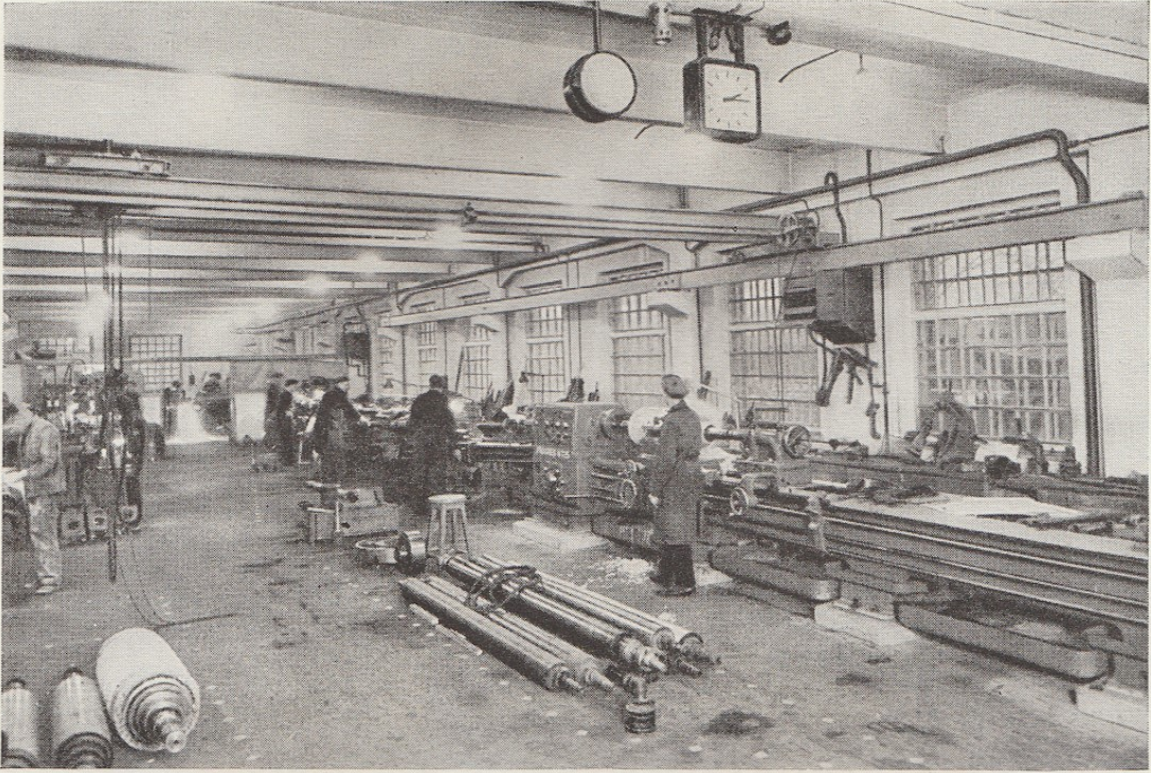


Sakari Tuomioja

tehtaitten Yhdistyksen konttoripäällikkö konsuli G u n n a r G a d d, joka astui uuteen toimeensa elokuun 1 päivänä 1946.

Tässä yhteydessä on syytä myös mainita johtokunnan puheenjohtajan vaihdos. Kun lakit.kand. S a k a r i T u o m i o j a 1946 tuli Suomen Pankin pääjohtajaksi, seurasi tästä välittömästi myös hänen valitsemisensa Tervakoski Oy:n johtokunnan puheenjohtajaksi.

Kuten edellä esitetystä jo on käynyt selville, Tervakoskella on hyvästä menekistä huolimatta kiinnitetty tehtaan tuotantotason kehittämisen ohella erikoista huomiota kaupallisen puolen hoitoon. Tästä sanoo apulaisjohtaja.



Suuressa tehtaassa on oma, täysin koneistettu korjauspaja

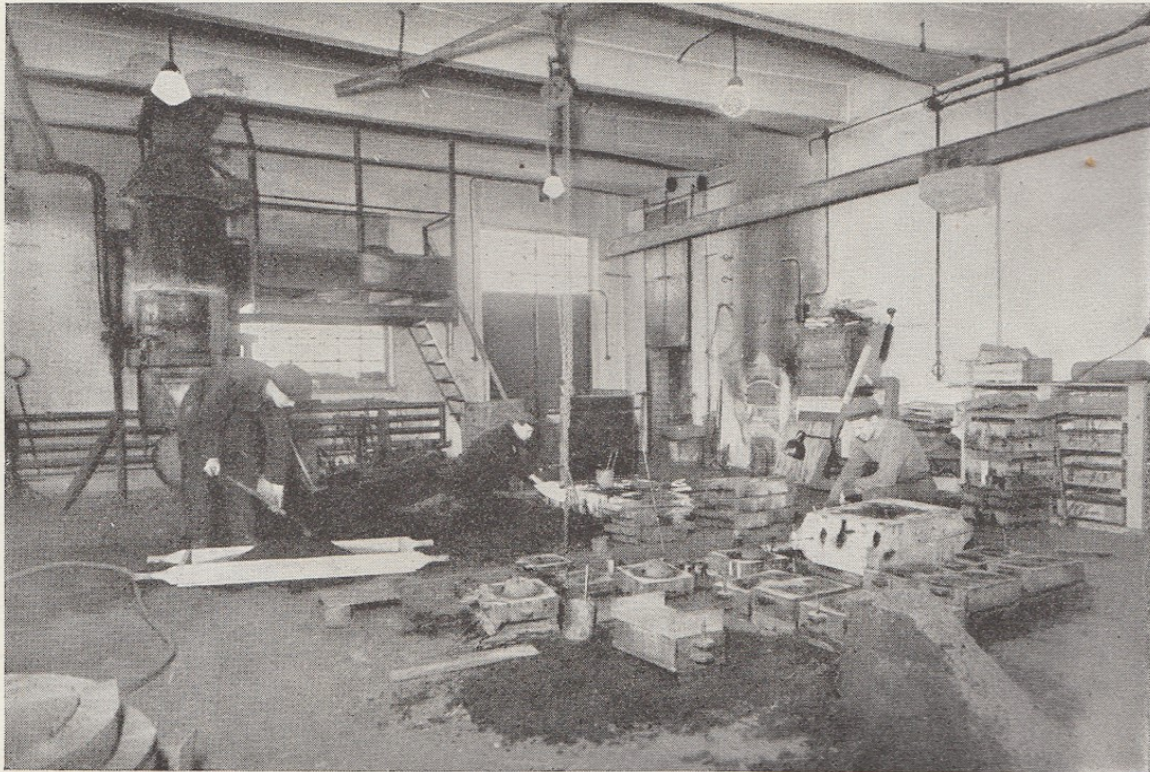
Gadd (Tervakosken Kaiun tehdasnumero 1 1949): »Johtavana päämääränämme on aina, myöskin korkeakonjunktuurin aikana, ollut säilyttää hyvät suhteet vanhoihin, uskollisiin asiakkaihin, sillä tiedämme, että he myöskin laskevan suhdanteen aikana haluavat ylläpitää liikesuhteensa meihin. Voinen näinollen sanoa, että suurin osa yhtiömme ostajista on monivuotisia asiakkaitamme ja että huomattava osa heistä on meille henkilökohtaisesti tunnettuja. Olemme tutustuneet heihin joko matkoilla asianomaisissa maissa taikka heidän käydessään vastavierailulla täällä. Henkilökohtainen tuntemus sekä molemminpuolinen luottamus ovat ne peruspylväät, joiden turvin tuotteiden markkinointi parhaiten tapahtuu. Siitä lähtien kun yhtiömme uudelleen muodostettiin 1856, ovat toimitusjohtajat henkilökohtaisesti huolehtineet myynnistä ja lukuisilla ulkomaanmatkoilla pyrkineet pääsemään läheiseen kosketukseen ostajien kanssa.

Olen jo huomauttanut, ettemme ainakaan toistaiseksi ole pystyneet kilpailemaan maailman markkinoilla massatuotteilla. Tämä on pääasiassa



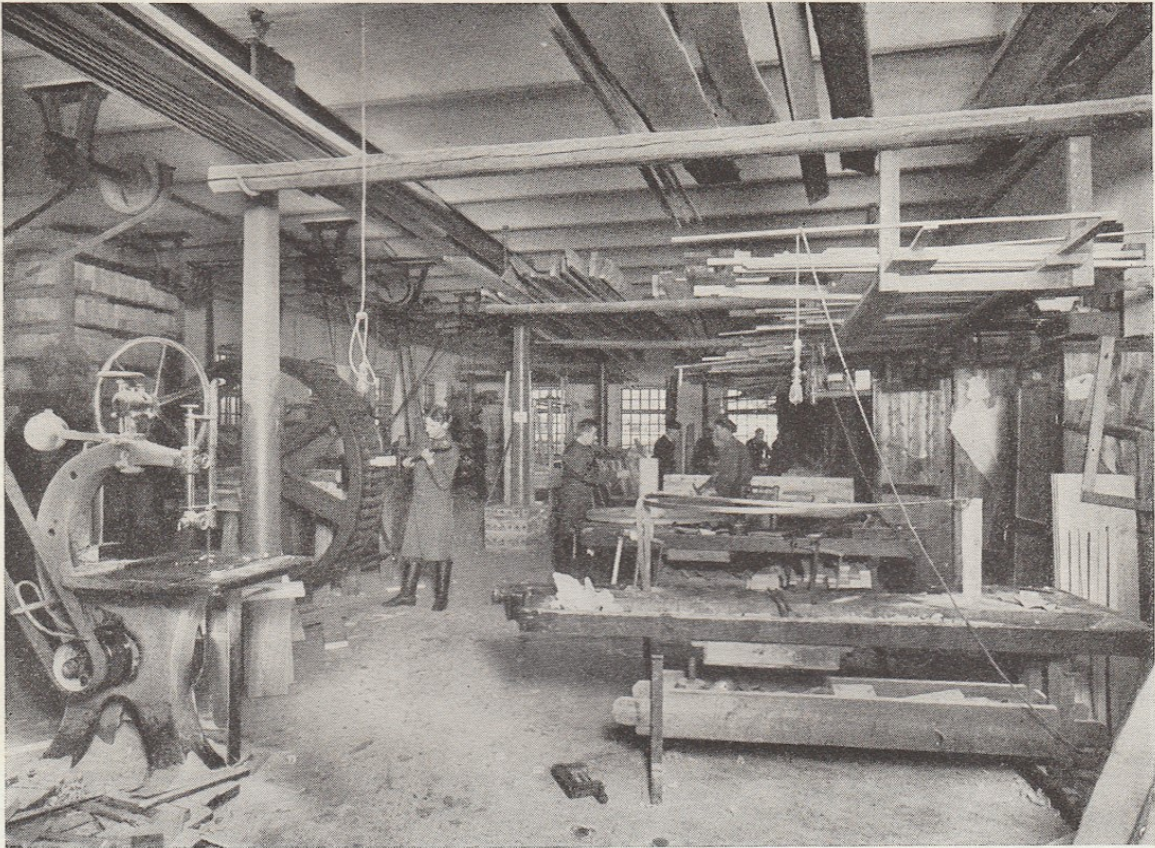
Gunnar Gadd

johtunut siitä, että Tervakosken tuotteet ovat laadullisesti siksi hienoja ja kalliita, etteivät ne tehtaamme kapeilla koneilla ja nykyisillä menetelmillä siedä nopeampaa valmistusta. Tervakosken paperi on niin sanoakseni koneellistetun käsityön tuotteita. Niitä voidaan verrata lääkärin reseptin mukaan valmistettaviin erikoislääkkeisiin, joiden valmistus on huolellisen työn tulos. Esimerkkinä mainitakseni: sanomalehtipaperia valmistetaan jopa 8 metrin levyisillä koneilla useita satoja metrejä minuutissa, kun taas meidän laatuja valmistavat koneet toistaiseksi ovat  $1\frac{1}{2}$  à 2 metriä leveitä ja niiden nopeus ainoastaan harvoissa tapauksissa ylittää 50 metriä minuutissa. Mutta teknillinen kehitys jatkuu, joskaan ei ainakaan toistaiseksi Amerikassakaan hienopaperikoneiden nopeudet pysty kilpailemaan puumassaa ja vähän selluloosaa raaka-aineina käyttävien sanomalehtipaperikoneiden kanssa. U. S. A:ssa valmistetaan savukepaperia nykyään n. 100 metrin nopeudella, ja meidän joku aika sitten tilaamamme koneen nopeus tulee olemaan sama».



Korjauspajaa täydentää metallivalimo

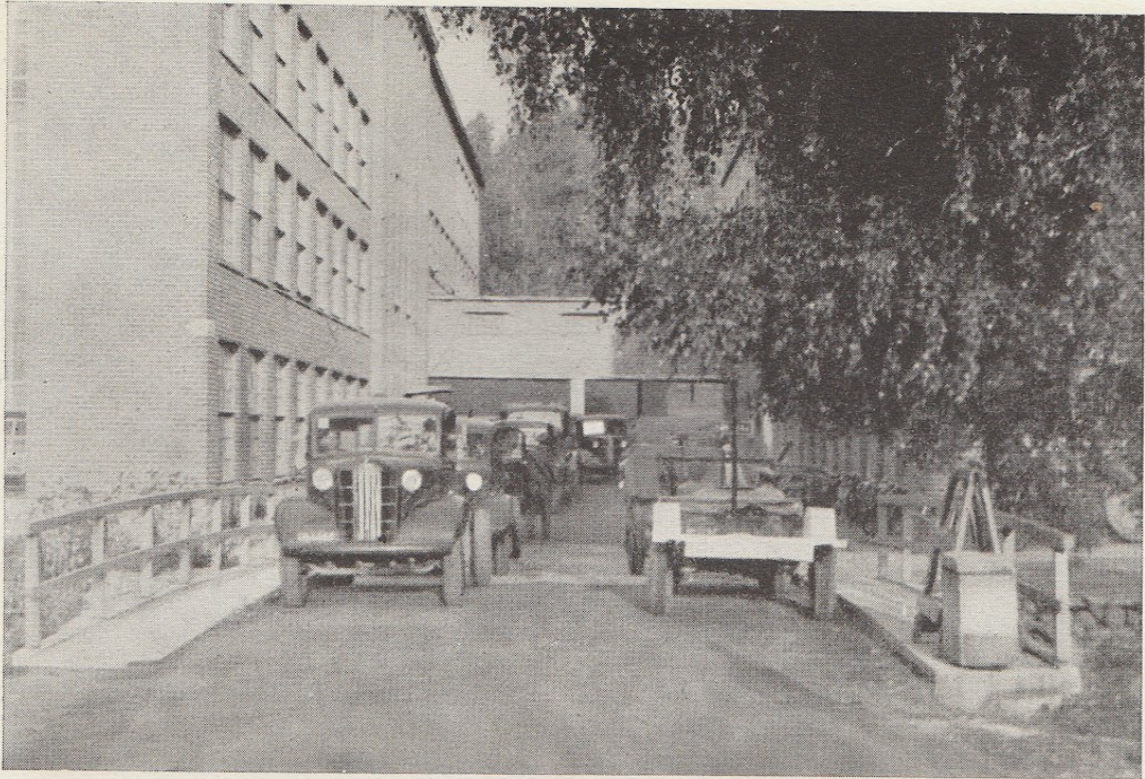
Tervakosken tuotteiden myynti tapahtuu melkein poikkeuksetta omien asiamiesten välityksellä. Tällä hetkellä on 37 edustajaa eri maissa. Onpa maita, kuten Brasilia, jotka ovat niin laajoja, että markkinain hallitseminen yhden asiamiehen välityksellä ei ole mahdollista, vaan maa on täytynyt jakaa kahden asiamiehen kesken, jolloin kummallakin on oma alueensa. Tervakoski on maamme ainoa paperitehdas, joka itse hoitaa myyntinsä sekä kotimaassa että ulkomailla omien edustajien välityksellä. Poikkeuksena tästä on vienti Neuvostoliittoon. Se tapahtuu Suomen Paperitehtaitten Yhdistyksen kautta, joka huolehtii maamme kaikkien muiden paperitehtaiden myynnistä ulkomailla ja kotimaassa. Oman asiamiesverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen on johtunut Tervakosken erikoistuotteista. Esimerkiksi savuke-, hiiliraaka- ja kondensaattoripaperit eivät yleensä mene tukkukauppojen kautta kulutukseen, vaan suoraan niille tehtaille, joiden tärkeitä raaka-aineita ne ovat.



Puusepän työpajaakin tarvitaan

Johtaja Gaddin kirjoituksesta näkyy myös, että erinäisiin valtamerentakaisiin maihin, kuten Kiinaan ja Intiaan, tapahtuu myynti vientiliikkeiden välityksellä. Nämä ostavat omaan laskuunsa ja rahoittavat kaupan sekä myyvät omien edustajiensa välityksellä tavaran edelleen tukkukaupoille tai vähittäisliikkeille. Eräillä näistä on myös omat varastot asianomaisissa maissa. Tällaisia varsin pitkälle organisoituja liikkeitä oli ennen sotaa varsinkin Saksassa, mutta myöskin Englannissa ja Skandinaavian maissa. Sodan jälkeen ovat myöskin kotimaiset vientiliikkeet enemmän kuin ennen ryhtyneet merentakaisista vientikauppaa harjoittamaan. Nämä myyvät yleensä tavaran suoraan ulkomaalaisille tuontiliikkeille.

Tervakosken tuotteita myytiin v. 1947 31-eri maahan vastaavan luvun ollessa 42 viimeisenä rauhanvuotena 1938. Suurin ostaja oli kotimaa, johon sijoitettiin yhteensä 650 tonnia, pääasiassa ns. paksuja laatuja kuten seteli-



Autot lähdössä kuljetustehtäviinsä

paino- ja kirjoituspapereita sekä savukepaperia. Toinen järjestyksessä oli Neuvostoliitto. Sotakorvausvienti sinne nousi nimittäin v. 1947 yhteensä 645 tonniin käsittäen savuke-, hiiliraaka- ja kondensaattoripapereita. Vienti Ruotsiin oli kolmannella sijalla nousten tänä vuonna 434 tonniin. Tämä kulutusmarkkinain tärkein artikkeli oli pitkälle kehittyneen ruotsalaisen sähköteollisuuden tarvitsema kondensaattoripaperi, jota sanottuna vuonna myytiin 175 tonnia. Myöskin savuke- ja hiiliraakapaperia myytiin Ruotsiin melkoisia määriä. Seuraavat ostajamaat olivat tärkeysjärjestyksessä: Englanti, Tanska, Hollanti, Brasilia, Kreikka, Chile, Argentina, Belgia, Meksikko, Sveitsi ja Norja. Ns. dollarimaihin kuten U. S. A:han ja Kanadaan ei näissä maissa vallitsevien alhaisten markkinahintojen takia ole voitu myydä. Suhteet muuttuivat huomattavasti jo seuraavana vuonna, kuten näkyy alla olevasta asetelmasta.

Myynti eri maihin lähimpinä sodan jälkeisinä vuosina on muodostunut seuraavanlaiseksi:

	1945		1946		1947		1948	
	tonnia	%	tonnia	%	tonnia	%	tonnia	%
Suomi .....	1 371,6	50,5	801,2	28,2	650,6	24,8	808,0	33,4
Ruotsi .....	181,3	6,7	314,8	11,1	434,5	16,6	401,7	16,6
Norja .....	1,0	—	12,5	0,4	14,8	0,5	34,6	1,4
Tanska .....	109,8	4,0	179,0	6,3	135,4	5,3	119,0	4,9
Neuvostoliitto ....	974,3	35,8	826,5	29,0	645,2	24,6	483,9	20,0
Reunavaltiot ....	—	—	—	—	—	—	3,5	0,1
Balkani ja Turkki .	—	—	55,7	2,0	72,4	2,7	134,0	5,5
Egypti, Palestiina ja Abessinia ....	—	—	23,3	0,8	20,9	0,8	42,6	1,8
Saksa .....	—	—	—	—	—	—	—	—
Englanti .....	—	—	180,6	6,3	184,4	7,0	129,5	5,4
Muut Euroopan maat	28,8	1,1	145,2	5,1	217,9	8,3	227,6	9,5
Pohjois-Amerikka (ja Kanada) ....	—	—	50,7	1,8	0,3	—	—	—
Etelä-Amerikka ..	51,8	1,9	147,2	5,2	201,8	7,7	27,6	1,2
Itä-Aasia .....	—	—	—	—	15,2	0,6	—	—
Muut valtameren- takaiset maat ..	—	—	108,8	3,8	27,8	1,1	5,2	0,2
Yhteensä	2 718,6	100,0	2 845,5	100,0	2 621,2	100,0	2 417,2	100,0

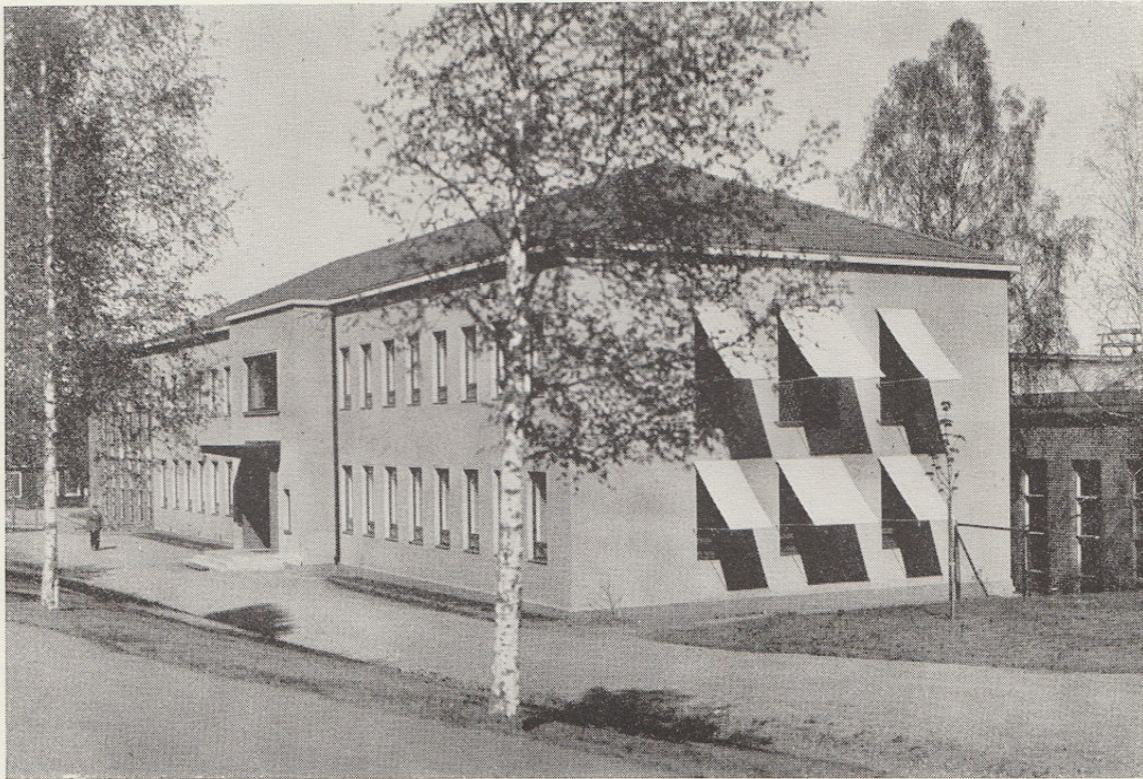
Eri paperilaatujen myynti näkyy seuraavista luvuista:

	1945		1946		1947		1948	
	tonnia	milj.mk	tonnia	milj.mk	tonnia	milj.mk	tonnia	milj.mk
Savukepaperit .....	895	64,3	1 228	130,6	1 296	150,7	893	155,8
Hiiliraakapaperit .....	135	14,7	398	47,8	439	66,8	382	85,1
Kondensaattoripaperit .	210	20,6	263	40,9	317	57,2	468	105,7
Muut ohuet paperit ..	727	22,7	335	21,4	137	14,6	144	19,1
Paksut paperit .....	723	35,6	608	48,0	412	49,6	517	74,6
Käsintehty paperit ..	29	4,3	13	2,4	20	7,6	13	5,8
Yhteensä	2 719	162,2	2 845	291,1	2 621	346,5	2 417	446,1

Kuten tästä näkyy, käsin valmistetun paperin tuotanto on Tervakoskella nykyään merkitykseltään mitätön.

Koneella valmistetun paperin bruttokeskihinta on sodan jälkeen noussut tavattomasti. Oltuaan viimeisenä sotavuonna 1944 44,74 mk, se oli 1945 58,75 mk, nousten jo 1946 101,93 mk:aan, 1947 130,32 mk:aan ja 1948 183,13 mk:aan.

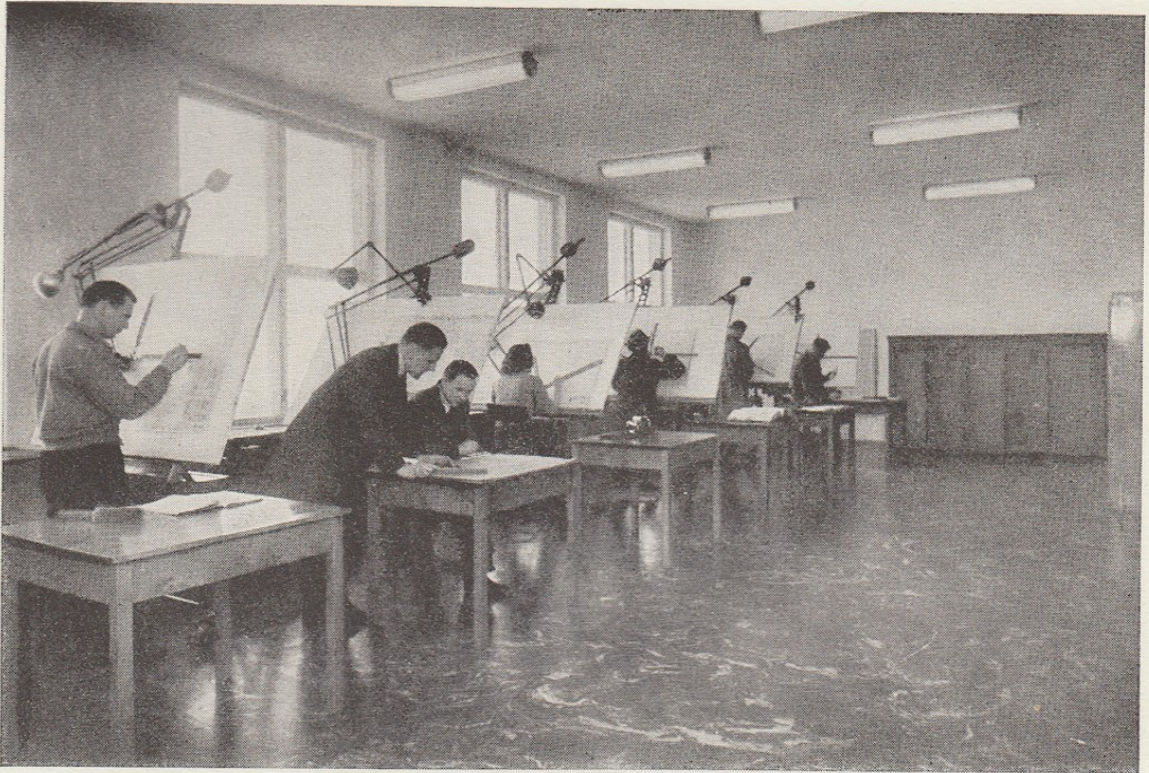




1947 valmistunut pääkonttorirakennus



Myyntiosasto



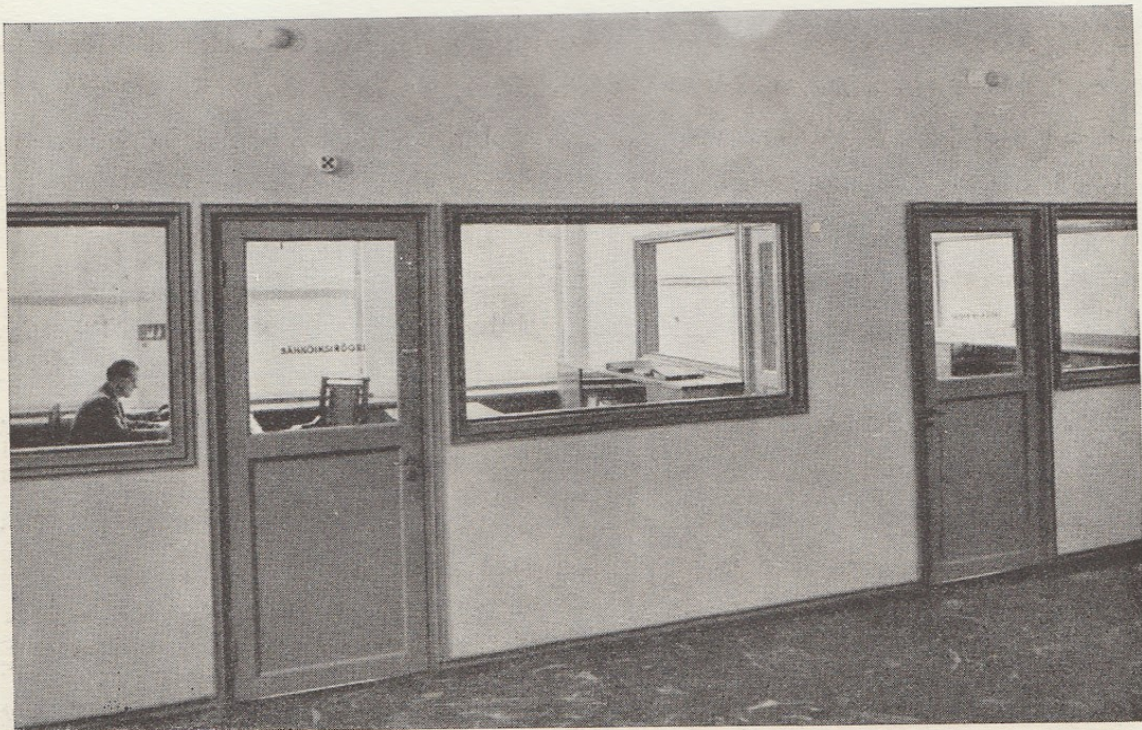
Tehtaan piirustussali



Rakennusosasto



Paperi-insinöörit uudessa työhuoneessaan



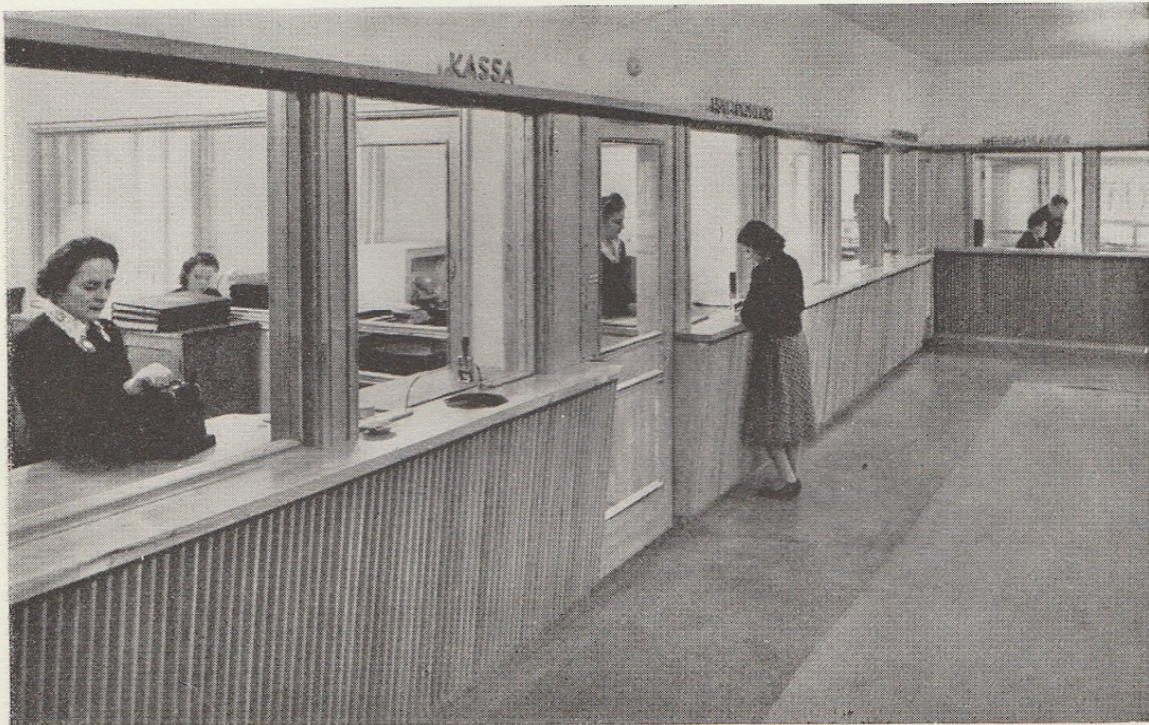
Sähkö- ja koneinsinööriosasto



Vuoromestarin konttori

Se myyntipolitiikka, josta edellä on ollut puhe, on tähdännyt tulevaisuuteen, jolloin markkinat ovat tavaraa tulvillaan. Jo 1947 saatettiin määrätyillä tahoilla todeta ostohaluttomuutta. Sitä paitsi on, kuten edellä jo viitattiin, ollut todettavissa suoranaista kilpailuakin lähinnä savukepaperi- ja osaksi myös hiiliraakapaperimarkkinoilla. Yhdysvaltain savukepaperi on kehitymässä häiritseväksi tekijäksi Tervakosken entisillä menekkialueilla, etupäässä valtamerien takaisissa maissa, mutta myös Välimeren takaisissa maissa. Ja Ranskan, Italian, Itävallan, Tshekkoslovakian ja Jugoslavian hienopaperitehtaat ovat jo myös päässeet käyntiin ja alkaneet vississä määrin kilpailla tilauksista. Ainoastaan Saksan paperiteollisuus on edelleen markkinoilta poissa, mutta kerran nousee sekin. Tämä kaikki pakottaa toimimaan pitkällä tähtäimellä ja luomaan nyt jo pohjan tulevaa taistelua varten menekistä maailmanmarkkinoilla.

Ja samaan päämäärään tähtää pohjaltaan tehdaskoneistonkin uusiminen: tehdas on saatava tuotantokyvyltään sellaiseksi, että tilausten toimitukset



Pääkonttorin alakerrassa oleva palveluauula

eivät myöhästy, ja tuotteiden puolesta sellaiseksi, että niiden laatutaso ei anna sijaa moitteille.

Tehtaan laajennukset ja rakennustuotanto samoin kuin loputtomat, lähinnä inflaatiosta johtuvat palkankorotukset ja tavattoman suuret verot ovat pakottaneet turvautumaan suuressa määrin luoton käyttöön. Jotta tässä suhteessa ei jouduttaisi epäterveelle pohjalle, on 1948 toimeenpantu huomattava osakepääoman korotus. Jo ennen tätä oli osakepääoman korotuksia aivan toisista syistä.

Ensimmäinen korotus sodan jälkeen tapahtui 1946. Tämä oli lähinnä seurauksena liikkeen hyvistä taloudellisista saavutuksista. Vuosivoitot olivat kohoamistaan kohonneet ilman että osinkoja olisi vastaavassa määrässä korotettu. Voitot ja jaettu osinko olivat 1939 4 094 623:71 (osinko 8 %), 1940 6 154 287:30 (8 %), 1941 10 119 828:60 (10 %), 1942 7 437 895:55 (10 %), 1943 12 679 484:70 (12 %), 1944 16 152 965:87 (12 %), 1945 17 539 376:98 (15 %) ja 1946 26 169 352:67 (15 %). Kun 1945:n voittoon lisätään voitto- ja

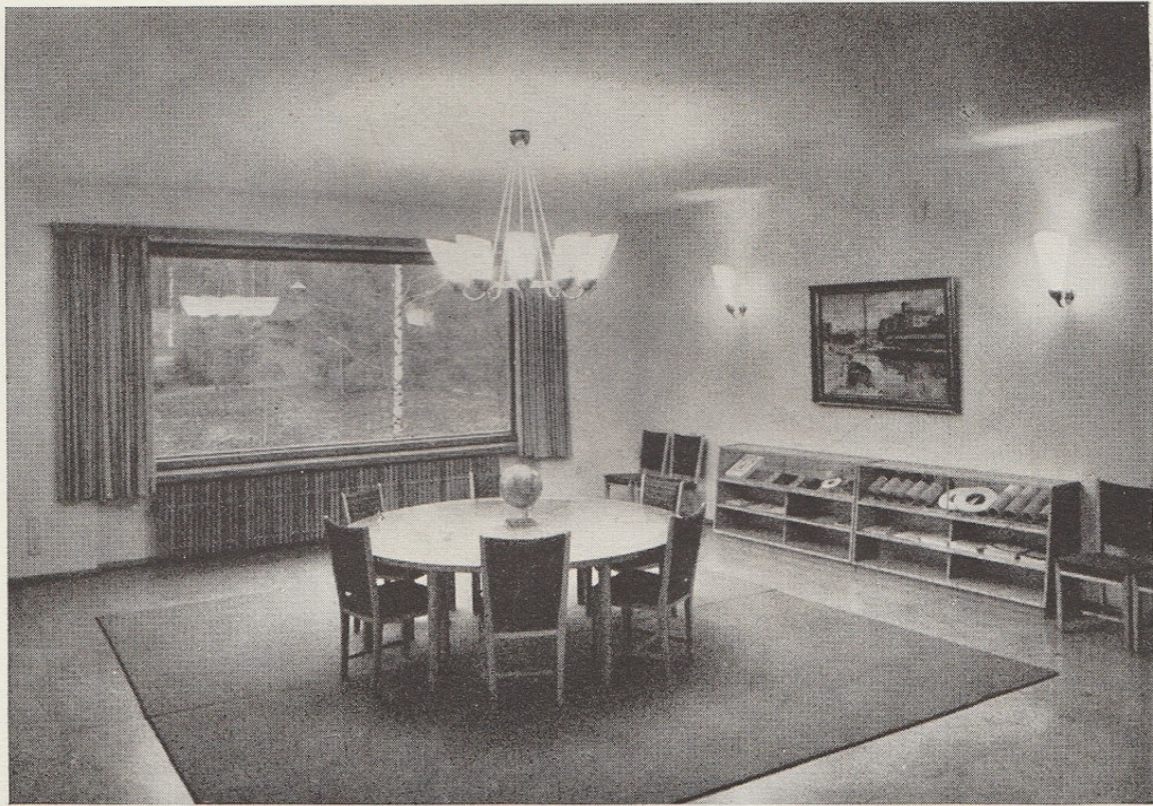


Emil Grönblom  
Tullut Tervakoski Oy:n palvelukseen 1923

tappiotilillä olleet varat 4,8 milj. mk, oli johtokunnan käytettävissä 1946 22 339 376:98. Kuitenkin osinkoa yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti jaettiin vain 15 % osakepääomalle, joka tällöin oli 18 milj. mk, eli siis 2,7 milj. mk. Loput siirrettiin vararahastoon. Johtokunnan ehdotuksesta yhtiökokous päätti korottaa osakepääoman 36 milj. mk:aan antamalla uuden ilmaisen osakkeen jokaista vanhaa osaketta kohden.

Vuoden 1946 syksyllä osakepääomaa korotettiin uudelleen. Tämäkään korotus ei tietänyt uuden pääoman sijoittamista yhtiöön. Osakepääoma korotettiin näet II:n omaisuudenluovutusveron suorittamiseksi antamalla valtiolle 1 788 uutta 5 000 markan nimellisarvoista osaketta. Samalla yhtiön maakiinteistöjen arvot korotettiin 13 158 662 mk:sta 22 098 662 mk:aan ja näin saatu erä, 8 940 000 mk, käytettiin uusien osakkeiden maksamiseen. Osakepääoma oli tämän jälkeen kohonnut 44 940 000 markkaan.

Kuten jo viitattiin, uuden pääoman tarve yhtiössä pakotti 1948 korottamaan osakepääomaa. Kun osakkeet tällä kertaa myytiin 5 kertaa nimellisarvoa suuremmasta hinnasta, saatiin yhtiölle varoja runsaasti yli osakepääoman. Korotus nimittäin tapahtui siten, että jokaista neljää vanhaa osaketta



Pääkonttorin eteishalli

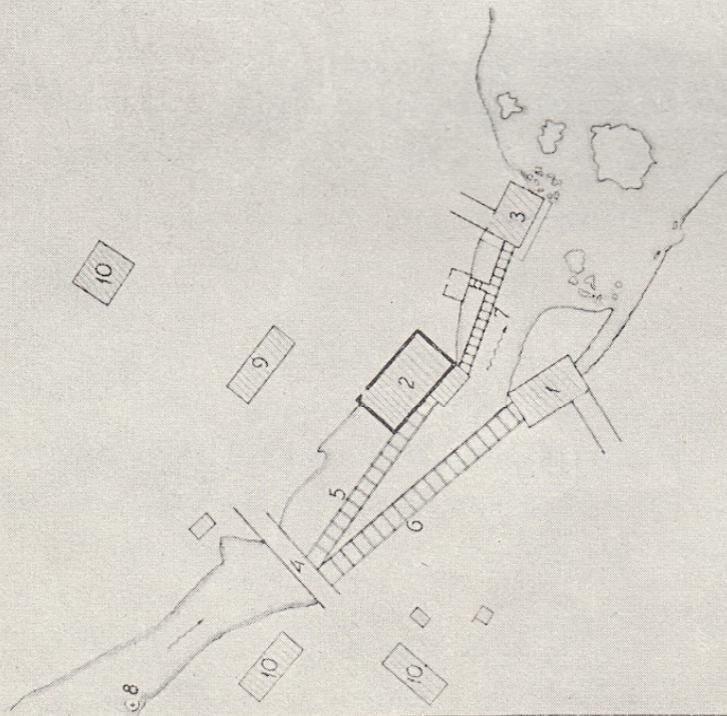
vastaan annettiin merkittäväksi 3 uutta eli yhteensä 6 474 5 000 markan nimellisarvoista osaketta emissiokurssiin 25 000 markkaa osakkeelta. Osakepääoma kohosi nyt 75 530 000 markkaan. Ylijäämä, joka oli kerrassaan 129 480 000 markkaa, liitettiin vararahastoon. Tämä toimenpide ratkaisi yhdellä iskulla Tervakosken rahoituskysymykset ja teki samalla mahdolliseksi luotonkäytön supistamisen.<sup>1</sup>

# Tervakosken Paperitehdas.

1823.

Suhde 1:2000.

N <sup>o</sup>	
1	Saha
2	Paperitehdas
3	Mylly
4	Pato
5	Paperitehtaan vesikouru
6	Sahan --H--
7	Myllyn --H--
8	Kivi, josta veden korkeus mitattiin
9	Paperin pakkaushuone
10	Asuinrakennus

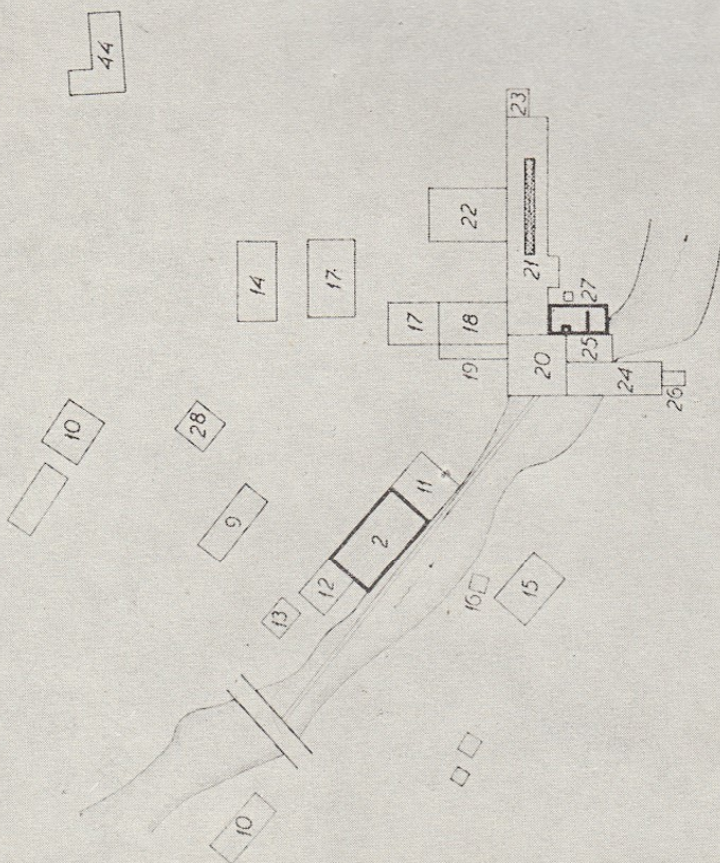




# Tervakosken Paperitehdas.

## 1856.

Suhde 1:2000.

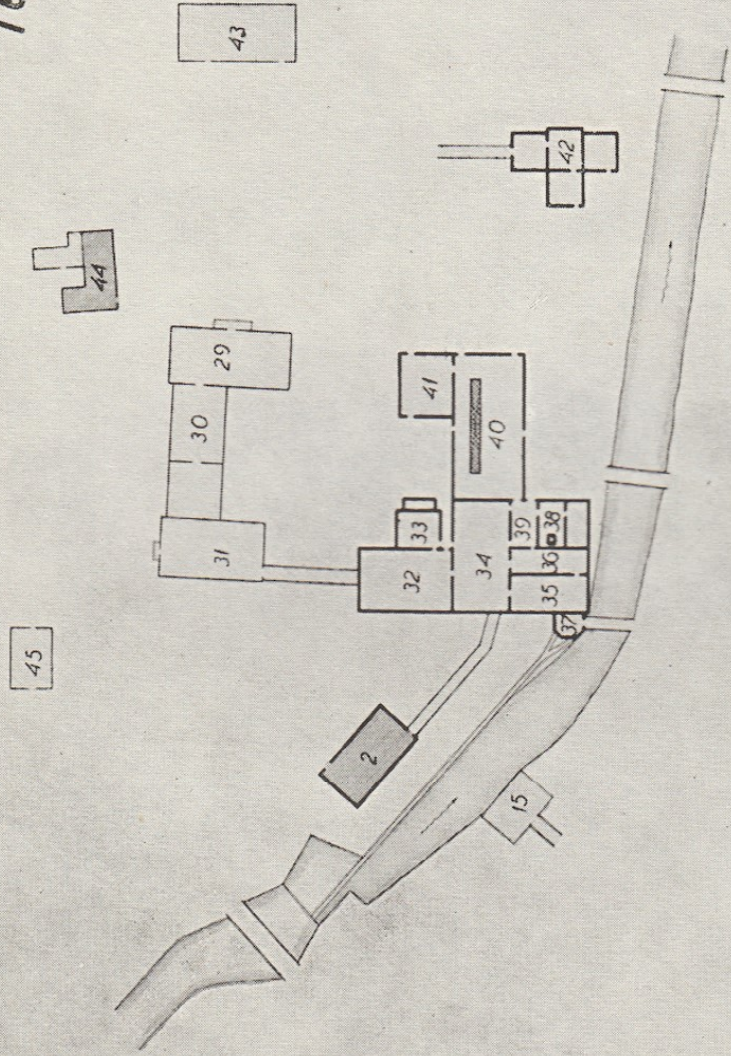


N:o	I-kerrros	II-kerrros
2	Lumppuholanterihuone, rak v 1820	Kuivausallakko
9	Pakkaushuone, vanha	Kuivausallakko
10	Aseinrakennus	
11	Lumpunpesuhuone	
12	Lumppuvarasto	
13	—	
14	Paperin kuivauslato	
15	4-kivipäinen jauhomylly	
16	Pesuhuone	
17	Lumppuvarasto	
18	Paperin kiillatus ja valvohuone	Lumpunleikkaushuone
19	Korjausaja ja konfihuone	
20	Vesiturpiinihuone	Hienoholanterihuone
21	Paperikone I, Donkin, hankittu 1852	
22	Pakkaushuone	
23	Liimakeitto	
24	Vaikasuosasto	Varastuhuone
25	Vesiturpiinihuone	Holanterihuone
26	Kloorikaasin valmistushuone	
27	Höyrykattilahuone	Liimakeitto
28	2 kpl höyrykattilaita, 18 ja 25 hv	
44	Varastorakennus	

# Tervakosken Paperitehdas. 1865.

Suhde 1:2000.

N:o	I-kerros	II-kerros	III-kerros
2	Vanha paperitehdas		
15	Vanha tuliviljämylly		
29	Lumpujen vastaanotto		
30	--- varastoinni		
31	--- lajitelu		
32	Massan varastoinni		
33	--- Kaasuvälkäsu		
34	Voimansiirtuhuone	Hienoholanterit	Lumppu-uliakko ja vesis
35	Vesiturpiini	Lumpunkaikkakaljalat ja	Lumpun lomutus- ja hak-
36	Korjauspaja	lumpuholanterit	kuukoneet.
37	2-kivipäinen jauhomylly		
38	Höyrykaltilat		
39	Höyrykone		
40	Paperikonesali		
	PK II hank. 1864 (Donkin)		
	PK I. v. 1852 hankittu kone		
	juhoutui tehtaaseen palossa		
	v. 1863		
41	Paperin viimeistely-pakk		
42	Kaasulaitos ja paja		
43	Varastorakennus		
44	Konhiorakennus		
45	Asuntorakennus		



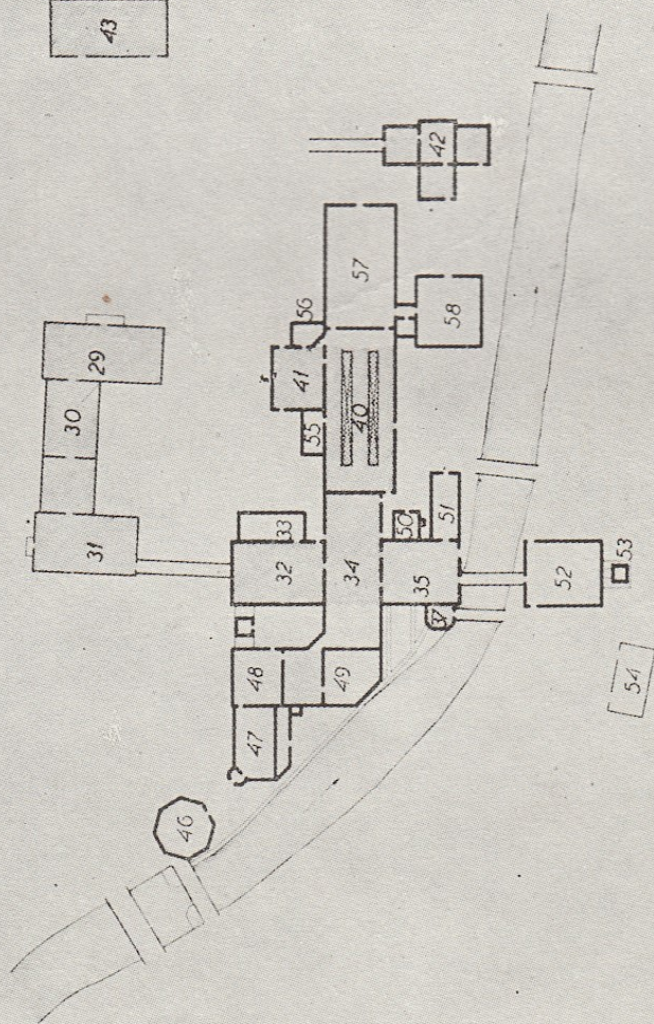
# Tervakosken Paperitehdas.

## 1875.

Suhde 1:2000.

45

44



No	I-kerrros	II-kerrros	III-kerrros
29	Lumppeujen vastaanotto		
30	-- varasto		
31	-- lajittelu		
32	Massan varasto	Valkaisuholantit	Lumppu-ullakko
33	-- kaasuvalkaisu		
34	Voimansiirtöhuone	Hienoholantit	Lumppu-ullakko-vesisäiliö
35	Vesiturpiinit ja höyrykone	Lumpunkelitokattilat ja lumppuholantit	Lumpun toimutus- ja hakkuukoneet
37	2-kivipäinen jauhomylly		
40	Paperikoneen säilytys		
	PK I uusi, hank. 1868 (Donkin)		
	PK II hankittu v. 1864 (Donkin)		
41	Kiillotuskalantit		
42	Valkaustaitos ja paja		
43	Varastorakennus		
44	Konihorakennus		
45	Asuntorakennus		
46	Väidenpuhdistuslaitos	Palokaluahuone	
47	Kloorikaasuvalkaisu	Lumpunkosittelyhuone	
48	Varastohuone	Massavarasto	Varastohuone
49	Keskipalokaiskuivaajat	Lumpunkelitokattilat	Lumpun toimutuskone
50	Metallivalimo		
51	Konjouspaja		
52	Höyrykattilat		
53	Savupiippu		
54	Myllymiesten talle		
55	PK II:n käyttöhuoneisto		
56	Paperin kostutus	Paperin lajittelu	Ullakko
57	Paperin viimeistely	Paperivarasto	
58	Pakkaushuone		

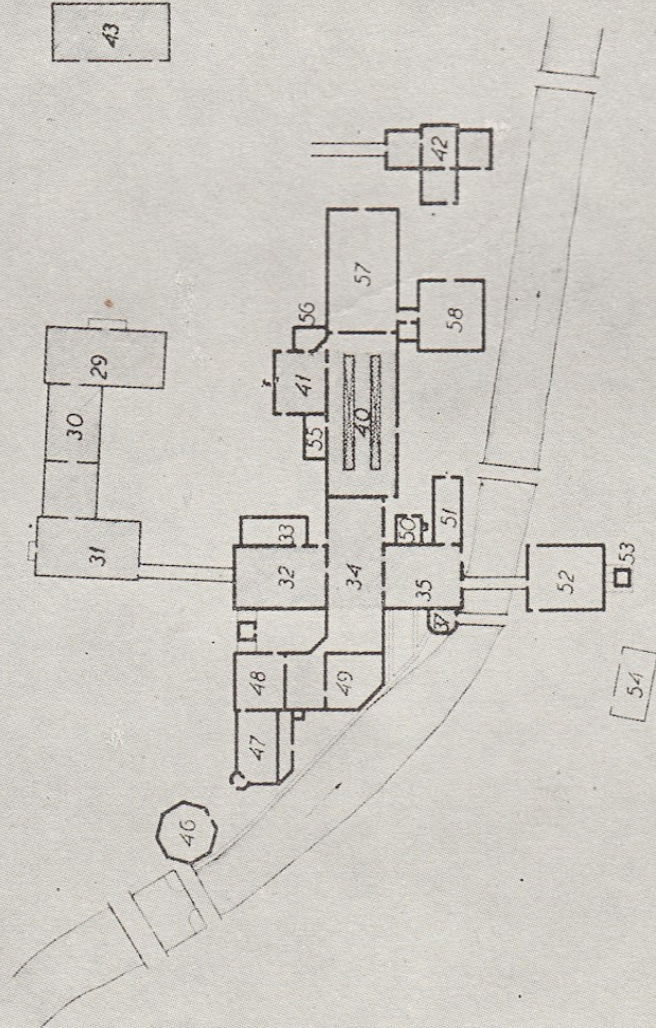
# Tervakosken Paperitehdas.

## 1875.

Suhde 1:2000.

45

44



No	I-kerros	II-kerros	III-kerros
29	Lumpputuon varasto		
30	varasto		
31	lajittelu	Valkaisuholantit	Lumppu-uilakko
32	Massan varasto		
33	kaasuvalkaisu		
34	Voimansiirtöhuone	Hienoholantit	Lumppu-uilakko-vesisäil
35	Vesiturpiini ja höyrykone	Lumpunkaikkakattilat ja lumppuholantit	Lumpun toimitus- ja hakkuukoneet
37	2-kivipäinen jauhomylly		
40	Paperikoneen uusittuna		
	PK I uus, hank 1868 (Donkin)		
	PK II hankittu v 1864 (Donkin)		
41	Kiillotuskalantit		
42	Valokaasulaitos ja paja		
43	Varastorakennus		
44	Konhiorakennus		
45	Asuntorakennus		
46	Väidenpuhdistuslaitos	Palakalahuone	
47	Kloorikaasuvalkaisu	Lumpunkaikkahuone	
48	Varastohuone	Massavarasto	Varastohuone
49	Keskipalokaasukuivaajat	Lumpunkaikkakattilat	Lumpun toimituskone
50	Metallivalimo		
51	Konjaspaja		
52	Höyrykattilat		
53	Savupiippu		
54	Myllymiesten talle		
55	PK II:n käyttöhuone		
56	Paperin kostutushuone	Paperin lajittelu	Uilakko
57	Paperin viimeistely	Paperivarasto	
58	Pakkaushuone		

# Tervakosken Paperitehdas.

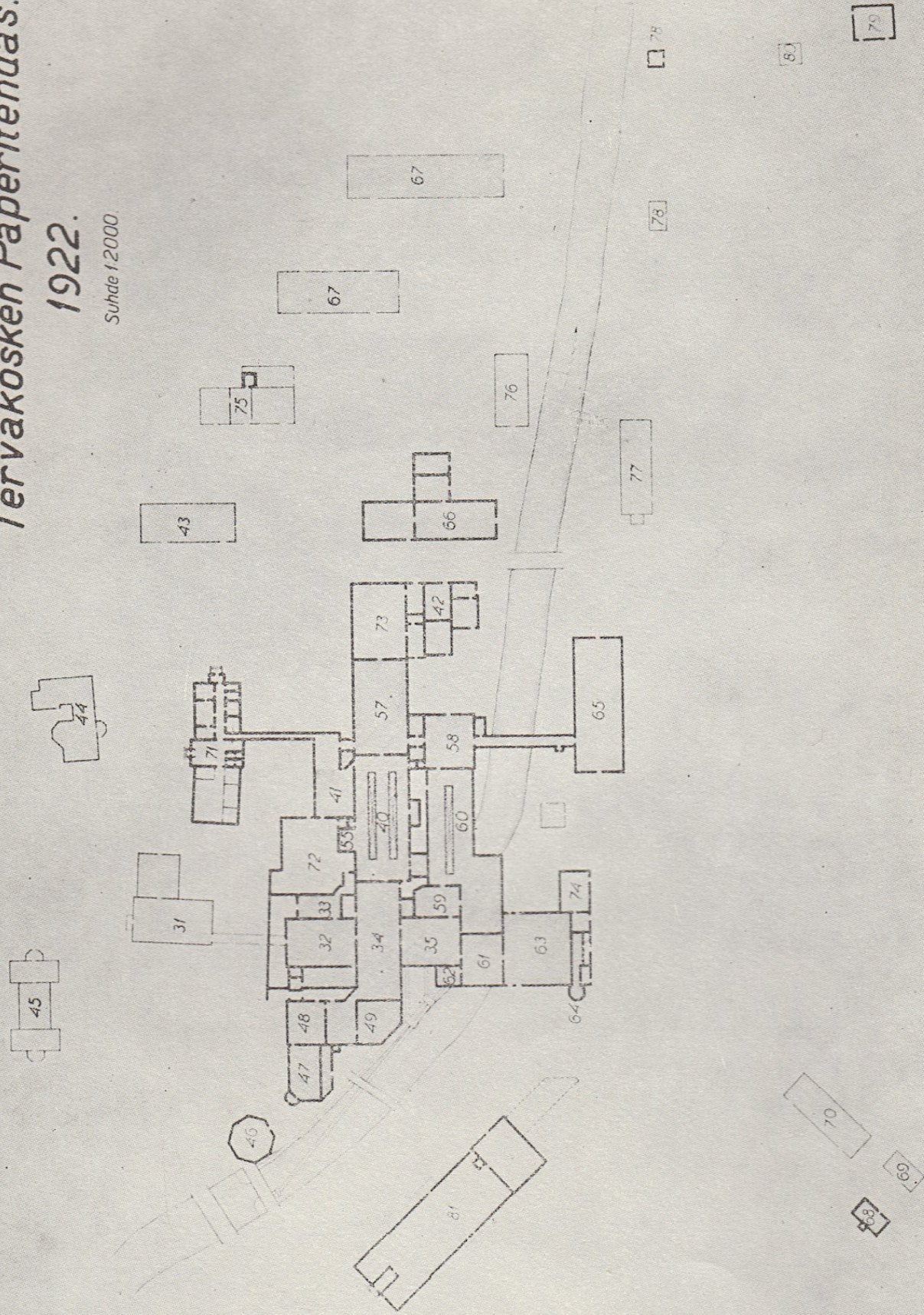
## 1905.

No	I-kerrros	II-kerrros	III-kerrros
29	Lumpujen vastaanotto		
30	--"-- varastointi		
31	--"-- lajittelu	Valkaisuholanterit	Lumppu -ullakko
32	Massan varastointi		
33	--"--		
34	Voimansiirtohuone	Hienoholanterit	Lumppu-ullakko ja vesisäiliöt
35	Vesiturpiinit ja höyrykone	PK III holanterit	
40	Paperikone sali		
	PK I uusi, hank. 1868 (Donkin)		
	PK II hankittu v. 1864 (Donkin)		
41	Paperin kiillotuskalenterit		
42	Valokaasuaitos ja paja.		
43	Varastorakennus		
44	Asuntorakennus		
45	--"--		
46	Vedenpuhdistuslaitos	Palaasema	
47	Kloorikaasuvalkaisu	Lumpun käsittelyhuone	Varastohuone
48	Varastohuone	Massavarasto	Lumpun toimitustone
49	Keskikapakoiskuvaajat	Lumpunkalenterit	
55	PK II:n käyttökoneisto		
56	Paperin kostutuskuone		
57	Paperin viimeistelyhuone	Paperin lajittelusali	Ullakko
58	Paperin pakkaamo	Paperivarasto	
59	Höyrykonehuone		
	500 hv höyrykone, hankittu v. 1901.		
60	Paperikonehuone		
	PK III hankittu v. 1905 (Banning ja Seybold)		
61	Sähködynamoahuone		
62	Valvaintoahuone		
63	Uusittu höyryvoima-asema	Varastohuone	
64	Uusi savupiippu		
65	Savukepaperin tarkastus- kuvainti- ja leikkaus	Ullakko	
66	Uusi korjauispaja- ja valimorakennus	Puut yöpaja	
67	Varastorakennuksia		
68	Jauhomylly		
69	Myllymiesten talli		
70	Varastorakennus		
71	Suunniteltu pääkonttori, rakennettu v. 1907.		

# Tervakosken Paperitehdas.

1922.

Suhde 1:2000.



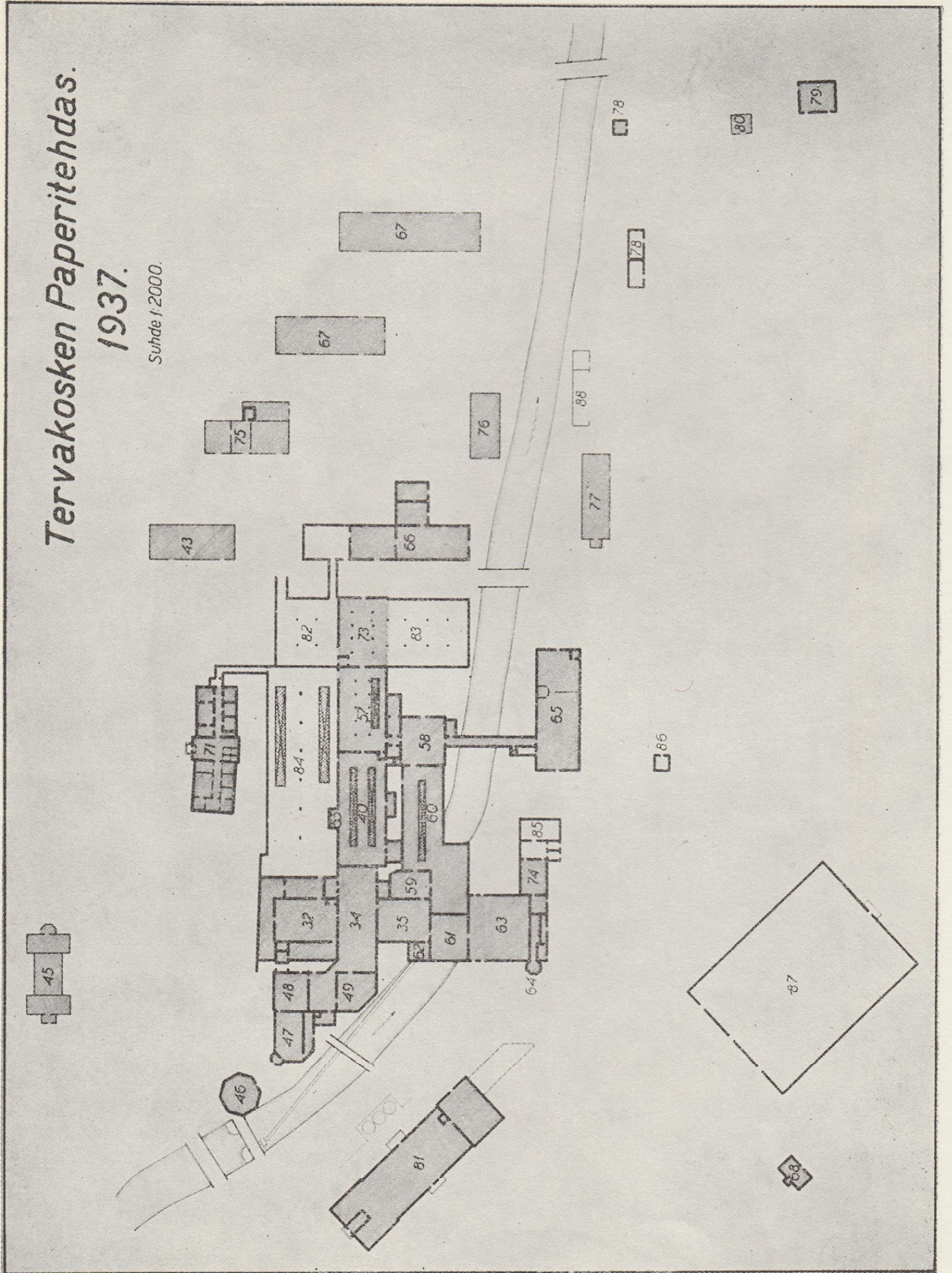
# Tervakosken Paperitehdas. 1922.

N <sup>o</sup>	I-kerron	II-kerron	III-kerron	IV-kerron
31	Vanha loppun lajittelu			
32	Massavarasto	Valkaisuholantit ja liimakelhit	Ullakko	
33	--			
34	Voimansiirtohuone	PK I-II:n hienoholantit	Ullakko	
35	Vesiturpiini	PK III:n hienoholantit		
40	Paperikonesali			
	PK I uusittu v.1868 (Dankin)			
	PK II hankittu v.1864 (Dankin)			
41	Paperin kiillotuskalantit			
42	Sähköyöpaja ja levytyöpaja			
43	Varastorakennus			
44	Asuntorakennus			
45	--			
46	Vedenpuhdistuslaitos			
47	Kaasuvalkaisu	Paloasema		
48	Varastohuone	Hylkypaperivarasto		
49	Keskivalkaisuvaaajat ja makkamylly	Varastohuone	Ullakko	
55	PK II:n hylitokoneisto	Lumppuholantit	Varastohuone	
57	Paperin pintalimaukskone	Paperin viimeistelyhuone	Paperin lajittelusali	
58	Paperin paikkaamo			
59	Puristushuopien pesu- ja kuivaushuone	Paperivarasto		
60	Paperikonehuone			
	Paperikone III, hankittu v.1905 (Banning ja Seybold)			
61	Sähködynamihuone	Varastohuone		
62	Valvaihuhuone			
63	Höyryvoima-asema			
64	Savupippu			
65	Savukepaperin tarkastus, kuvianti ja leikkaus			
66	Korjauspaja ja valimo	Ullakko		
67	Varastorakennuksia	Puutyöpaja		
68	Jauhomylly			
69	Myllymiesten talli			
70	Varastorakennus			
71	Laajennettu konitammakennus			
72	Käsi-paperitehdas	Ullakko		
73	Paperin viimeistelyhuone	Paperin lajitteluhuone	Paperivarasto	
74	Höyryturbogeneraattori	Sama		
75	Keskusvarasto	Ullakko		
76	Korjauspajan varastorakennus			
77	Paperivarasto			
78	Varastorakennuksia			
79	Kalkinpoistouuni			
80	Muurauslaastin valmistushuone			
81	Lumpunkelkkalait ja loppuvarasto	Saunat ja pesuhuoneet sekä lajittelun Lumpunkelkkukoneet ja pukuhuoneet Lumpun varasto		

# Tervakosken Paperitehdas.

1937.

Suhte 1:2000.





# Tervakosken Paperitehdas.

## 1937.

N <sup>o</sup>	I-kerrros	II-kerrros	III-kerrros	IV-kerrros
32	Kämyr-kone ja massavarasto	Valkaisuholanterit ja liimakeitto	Ullakko	
34	Valvaintuohuone	PK I-II:n hienoholanterit	Ullakko	
35	--	PK III:n --	Hylkypaperivarasto	
40	Paperikonesali			
	PK I uusittu v 1868 (Dankin)			
	PK II hankittu v 1864 (Dankin)			
43	Varastorakennus	Paloasema		
45	Asuntorakennus	Hylkypaperivarasto		
46	Vedenpuhdistuslaitos	Varastohuone	Ullakko	
47	Kaasuvaikokopit	Lumpuholanterit	Pesuholanterit	
48	Keskipoikokulvaajat			
49	--			
55	PK II:n käyttökonesta	Tarkastuskoneet	Paperivarasto	
57	Paperin pintaliimauskone	Teknilliset konitit	Teknilliset konitit	
58	Paperivarasto			
59	Puristinhuopien pesu- ja kuivaushuone	Varastohuone		
60	Paperikonesali			
	PK III hankittu v 1905 (Banning ja Seybold)			
61	Vesiturp. generaattori ja muutokoneet			
62	Vesiturbiini			
63	Höyryvoima-asema			
64	Savipiippu			
65	Kasin tehdyn paperin valmistusosasto	Ullakko		
66	Korjauspaja ja valimo	Sähkö- ja puutyöpajat	Laulovarasto ja mallivarasto	
67	Varastorakennuksia			
68	Jauhomylly			
71	Pääkonttori	Konttori		
73	Pukuhuoneet	Hylsysten valmistus	Paperin lajittelusali	Paperivarasto
74	Höyryturbogeneraattori ja muuntaasema	Sama		
75	Keskusvarasto	Varastoullakko		
76	Korjauspajan varastorakennus			
77	Paperivarasto			
78	Varastorakennuksia			
79	Kalkinpaalittouuni			
80	Muuraustaasin valmistushuone			
81	Lumpunkaikkakoneet ja lumpuvarasto	Saunat, pesuhuoneet ja lajilumpun var.	Lumpunkaikkakoneet ja pukuhuoneet	Lumpujen repimö- ja lajitteluosasto
82	Paperivarasto	Paperin pakkaamo	Paperin lajittelusali	Paperivarasto
83	Paperin kiillotus- ja leikkauskoneet	Puolankoneet ja kuivaimiskoneet	--	Hylkypaperivarasto
84	Paperikonesalin alakertä	Paperikone- ja holanterisali	--	
		PK IV hankittu v 1934 (Bruderhaus)		
		PK V -- v 1937 (Fullner)		
		Sama		
85	Sähkömuuntaasema			
86	--			
87	Lumpuvarasto			
88	Rakennusosaston varasto			

# Tervakosken Paperitehdas.

1950.

Suhde 1:2000.

